

<p style="text-align: center;">Informations- och Kommunikationsteknologi (IKT) i specialpedagogiken</p> <p style="text-align: center;">Visioner för framtida policy, verksamheter, forskning och utveckling</p>

I september 2002 hölls en internationell konferens om Informations- och kommunikationsteknologi (IKT) i Specialpedagogiken. Konferensen anordnades av det portugisiska utbildningsministeriet och the European Agency for Development in Special Needs Education.

I samband med konferensen anordnades seminarier med experter inom området IKT i specialpedagogiken. Särskilt inbjudna gäster inom IKT området presenterade situationen i de egna länderna under någon av tre rubriker: Policy; Verksamhet; Forskning och utveckling. Dessa områden var sedan föremål för diskussioner vilka resulterade i en rad rekommendationer som presenteras i detta dokument.

Framtiden för IKT i Specialpedagogiken

Inom gruppen kunde man definiera termen "policy" som ett antal regionala, nationella eller t.o.m. sameuropeiska överenskommelser om principer, målsättningar, metoder och tidsplaner för verksamhet med anknytning till IKT i specialpedagogiken. Den gemensamma visionen för framtida IKT i specialpedagogiken var att sådan policy skulle vara **sektorsövergripande och grunda sig på tydliga värderingar** om att möta individuella behov, att främja en skola för alla (såsom den beskrivs i Luxembourgfördraget, 1996) och att främja inkludering inom alla utbildningsområden.

Policy för IKT i specialpedagogiken behöver utvecklas i faser; på kort sikt behövs en tydlig och enskild handlingsplan, på lite längre sikt bör IKT i specialpedagogiken bli del av mer generella strategier och på lång sikt bör dessa frågor bli en naturlig och självklar del av inom all policy för IKT.

I stort sett behöver **policy ange långsiktiga visioner**, men vara tillräckligt flexibla för att **ta hänsyn till behov på lokal nivå** och initiativ inom alla utbildningssektorer. Policy behöver vara förebyggande för att riva hinder för utvecklingen och aktivt främja sådana förhållanden som främjar goda initiativ.

För att realisera denna vision behövs en **process av ifrågasättande och reflektion** om användandet av IKT i specialpedagogiken, med frågeställningar som: Vilket är nuläget? Vart vill vi komma? Hur arbetar andra? Vad av det kan vi använda? Vad måste ske för att våra mål ska uppfyllas?

En process av det slaget behöver ledas av en rådgivande grupp (på regional, nationell och/eller europeisk nivå), som är erkänd av ministerier och representanter från alla berörda sektorer.

En sådan grupp skulle ha en tydlig **roll som rådgivande för formuleringar och genomförande av sektorsövergripande policy**, samt ha ett tydligt ansvar för att **bistå och främja kommunikation och utbyte mellan olika**

sektorer av IKT användandet. Viktigast av allt skulle gruppen ha ansvar för att ge råd vid **formulerandet och genomförandet av tidsramar för policydokument**.

Under mötet enades man om att det första steget bör vara att **skapa medvetenhet** inom alla sektorer om behovet av specifika policy och ansvarsgrupper. Även beslutsfattare på nationell och europeisk nivå bör bli medvetna om de utmaningar som finns inom området IKT i specialpedagogiken.

Framtiden IKT i specialpedagogisk verksamhet?

För att åstadkomma nödvändig utveckling inom området IKT i specialpedagogisk verksamhet är det nödvändigt och avgörande att nätverk bildas på regional, nationell och internationell nivå **för att underlätta kontakter** mellan goda exempel på verksamheter från både resurscenter och enskilda. Detta skulle understödjas av en **grundläggande analys och beskrivning av de faktorer som är avgörande för bra verksamheter**. En sådan analys skulle leda fram till utvecklandet av policy för stödstrukturer liksom mer koordinerad information om tekniska resurser, bildandet av virtuella resurscenter i kombination med "fysiska" resurscenter och fler möjligheter till både virtuella och fysiska utbyten mellan yrkesverksamma på fältet.

Vikten av att varje skola har möjlighet att delta i nätverk och samarbetsprojekt slogs fast. **Specialiserad IKT i specialpedagogiken behöver breddas och förstärkas**. Detta skulle förenas med **mer stöd för skolorna och förändringsarbete**. Utveckling med anknytning till undervisning skulle ledas av en fastlagd **policy för användningen av IKT som ett medel att förstärka inkludering** och underlätta möjligheterna att arbeta efter läroplanen.

En sådan vision kan endast realiseras om **virtuella resurscenter knyts till de "fysiska" resurscentren**. Tillgång till de enorma mängder information som finns inom området behöver samordnas bättre och bli mer tillgänglig. **Lärarytbildningen behöver innehålla IKT och hur man utvecklar pedagogiska strategier**.

Skolutveckling och förändringsarbete inom området behöver ett **mer riktat stöd** med resurser och ledning av arbetet som berör IKT i specialpedagogiken. **Samarbete mellan lärare och andra yrkesgrupper behöver främjas och stödjas**. Slutligen är det av stor vikt att både hårdvara och mjukvara som används inom specialpedagogiken följer **principen om "design för alla"**.

De aktörer som behöver göras delaktiga för att förverkliga denna vision är skolpersonal, studerande och deras föräldrar, personal i olika stödfunktioner och resurscenter, beslutsfattare på alla nivåer och olika slags berörda organisationer, men också företag och forskare. **Alla berörda inom informationsvärden behöver uppmuntras och inspireras för en bra**

utveckling inom området IKT i specialpedagogiken. Alla berörda skulle också behöva involveras i den första delen av processen där en policy för beräkandet av nödvändiga kvantiteter av hårdvara i de miljöer där IKT fungerar som ett betydelsefullt hjälpmedel för tillgänglighet i skolarbetet för elever i behov av särskilt stöd.

Alls berörda behöver engagera sig för att **främja samarbete mellan lärare och andra yrkesgrupper** för att hitta bra IKT lösningar för att möta individuella behov av särskilt stöd. Bl.a. skulle lärare ha tillgång till lättillgänglig mjukvara som följer principen om "design för alla" liksom interaktiva produkter och demonstrationer. Inom lärarkåren måste det dock finnas **en större acceptans för lärarnas egna ansvar** för sitt lärande och utveckling i frågor som rör IKT.

Framtiden för forskning och utveckling kring IKT i specialpedagogiken?

Forskning och utveckling som rör IKT i specialpedagogiken bör i framtiden fokusera på inlärning och hur den kan förbättras. **Utformningen och utvecklingen av inkluderande teknik** kommer att underlätta deltagandet och ta hänsyn till olika användargrupper, deras olika behov, användarnas roll, kulturer och språk. För att inkluderande teknik ska kunna utvecklas måste dock **utbildningssektorn delta aktivt i utformandet av forskning och utveckling** och det bör finnas ett större utrymme för interaktion mellan alla berörda grupper.

Utveckling bör ske i fråga om ny teknik, men också information och en **bra kunskapsbas**. All ny utveckling, både teknologisk och utbildningsmässig, bör **grunda sig på forskningsresultat**, både grundläggande och tillämpad forskning, varav den senare bör vara praktisk och realistisk. **Allmänna riktlinjer och tillvägagångssätt, kriterier för utvärdering och riktlinjer för forskning bör utvecklas.**

Det bör finnas en **balans mellan marknadskrafter och regelverk** och för detta krävs ett tvärprofessionellt angreppssätt med stödstrukturer som kommunikation och plattformar för utbyten, samt nätverk av forskare. (t.ex. konferenser och tekniska plattformar).

Som ett första steg behöver **alla berörda, oberoende av på vilken nivå de agerar, involveras i utvecklandet av en mycket bredare och mer användbar kunskapsbas**. De behöver också involveras antingen direkt eller indirekt via eget deltagande eller genom sakkunniga – i utvecklandet av **gemensamma riktlinjer för inkludering**.

Sammanfattning

I gruppen av sakkunniga som möttes i Lissabon fanns representanter för hela informationssamhället. Gruppen hade en gemensam vision att arbeta mot ett fullt tillgängligt informationssamhälle där alla kan delta, även studerande i behov av särskilt stöd. Debatter och överläggningar gav tydliga signaler för framtidens IKT i specialpedagogiken. Salamancadeklarationen (1994) slår

fast att alla verksamma inom utbildningssektorn bör försäkra att det specialpedagogiska perspektivet finns med i alla diskussioner om utbildning i alla sammanhang. Det tydliga budskapet från expertmötet i Lissabon var att detta perspektiv också bör finnas i alla diskussioner om IKT, både vad gäller policy, praktisk verksamhet eller forskning och utveckling.

Mer information

Mer information om Lissabonkonferensen och de deltagande sakkunniga ICT in SNE finns på:

www.european-agency.org/ict_sen_db/index.html

Mer information om projektet IKT i specialpedagogiken och European Agency's verksamhet går att få genom organisationens sekretariat. Därifrån kan man också beställa projektrapporten på 13 olika språk.

The European Agency for Development in Special Needs Education
Sekretariat

Teglgaardsparken 100, DK 5500 Middelfart, Danmark

Tel: +45 64 41 00 20 Fax: +45 64 41 23 03

E-post: adm@european-agency.org

Brysselkontor

Avenue Palmerston 3, B-1000 Bryssel, Belgien

Tel: +32 2 280 33 59 Fax: +32 2 280 17 88

E-post: brussels.office@european-agency.org

Webb: www.european-agency.org